

Ưu thế của tri thức

Nguyễn Huy Cường

Trên một chuyến tàu lửa đường dài đang phải ngưng vì trở ngại, có người khách là một nhà khoa học muốn giải khuây bằng trò đoán câu đố. Anh ta hỏi người ngồi bên là một ông nông dân già: “Ông có biết đoán câu đố không?”

Ông già có vẻ phật ý vì cách hỏi. Ông hỏi lại: “Đoán để làm gì?!”

Nhà khoa học nói là để mua vui, ông già không chịu. Nhà khoa học chợt nghĩ, phải kích thích bằng tiền và ông già chấp nhận nhưng vẫn tỏ ra quan ngại: “Ông học hành nhiều, có lẽ ông sẽ ăn hết tiền của tôi mất!”. Nhà khoa học hiểu ý, tỏ ra khoan dung: “Bác đừng lo, bây giờ tôi quy định: nếu bác ra câu đố, tôi không đoán được, tôi sẽ trả bác một trăm ngàn. Tôi ra câu đố, bác không đoán được, bác chỉ trả tôi mười ngàn thôi!”. Nói vậy vì nhà khoa học tự tin vào vốn kiến thức của mình.

Ông già đồng ý và ra câu đố trước: “Con gì ăn ở Việt Nam, ngủ ở Mỹ, có 13 chân, hình cầu, có vảy, không có lông?”

Tiền thức của nhà nghiên cứu bị đánh động nên mất hơn một giờ vắt óc cũng không thể hình dung ra con gì hình cầu mà lại bay được, chân thì lẻ và tốc độ chắc chắn phải gần bằng tốc độ tàu vũ trụ mới bảo đảm được giấc ngủ sau khi bay qua Thái Bình Dương. Cuối cùng, nhà khoa học đành mở bóp đưa cho ông già 100 ngàn đồng.

Khi nhà khoa học đề nghị giải đố, ông già bình thản nhắc nhở: “Trong thỏa thuận, chúng ta hoàn toàn không nói đến việc phải giải đố!”. Nhà khoa học cay đắng nhận ra điều đó. Đến lượt mình ra câu đố, nóng lòng muốn biết cái con “Xuyên đại dương” kia là con gì, anh ta đố luôn câu đố đó cho ông già giải.

Ông già mở bóp, lấy ra mười ngàn: “Xin gửi anh, chính tôi cũng không biết nó là con gì!”

Lời bình của BTKS:

Có thể nhìn thấy một số bài toán từ câu chuyện “ưu thế của tri thức”

1. Nhà khoa học tìm cách để giải khuây.
2. Nhà khoa học tìm cách để ông già nông dân chịu tham gia chơi trò đoán câu đố.
3. Nhà khoa học tìm cách giải câu đố.
4. Nhà khoa học tìm cách đặt câu đố để chiến thắng ông nông dân già.

Trong BT (1), nhà khoa học đã chọn giải khuây bằng trò chơi đánh đố. Nếu nhìn theo khía cạnh hiểu, ta có thể đặt câu hỏi: “Nhà khoa học đã hiểu tốt về khái niệm “giải khuây” chưa?”, “Nhà khoa học có hiểu đến mức giá trị về khái niệm “trò chơi đố” hay không?”.

Trong BT (2), nhà khoa học đã giải quyết một cách “khá tự tin” bằng cách đưa ra luật chơi “mười nghìn – một trăm nghìn”. Và nhà khoa học đã phải trả giá cho lòng tự tin. Trong BT (3), dường như nhà khoa học không nhìn thấy điều bất thường ở câu đố mà những lời giải bất thường cần xuất hiện. Nếu chỉ sử dụng mức hiểu định nghĩa và mức hiểu ngữ pháp cho đối tượng “con gì” ở góc độ sinh vật thì khả năng giải câu đố sẽ không có.

Sự “cay đắng” khi không giải được BT (3) đã làm nhà khoa học mất khả năng định hướng giải BT (4). Điều này còn do hậu quả của lời giải BT (1): “Giải khuây bằng trò chơi đố”.

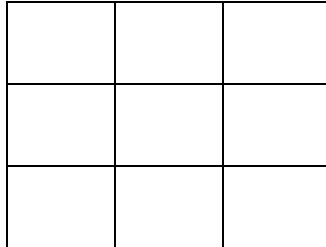
Bởi vì nếu hiểu “giải khuây bằng trò chơi đố” có nghĩa là dù thắng hay thua, giải đố được hay không... vẫn là “giải khuây” thì nhà khoa học hẳn sẽ có được sự tự tin, bình tĩnh cần thiết khi bước vào cuộc chơi.

Mời các bạn thư giãn với những bài toán do tác giả Chu An gửi BTSK

BIẾN MỘT THÀNH BA

Dùng 24 que diêm sắp thành một hình vuông lớn gồm 9 hình vuông nhỏ sau đây:

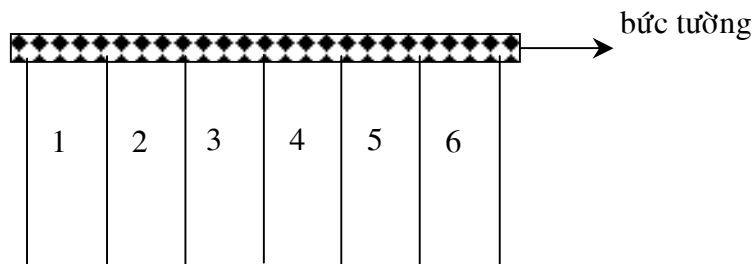

Bây giờ bạn hãy lấy bớt 8 que diêm thế nào để chỉ còn lại 3 hình vuông.

THIẾU VÁN VẼ LÀM ĐỦ CHUỒNG HEO

Để khuyến khích con trai nuôi heo, bác nông dân đã cho 7 tấm ván gỗ để làm 6 chuồng dựa vào một bức tường bằng đá với 6 con heo. Nhưng rủi thay, đêm hôm trước ngày xây chuồng, kẻ trộm đã lấy mất một tấm ván gỗ, chỉ còn 6 tấm. Người cha không còn ván nữa để cho con. Nhưng nếu đến ngày quy định, không có 6 chuồng cho heo thì người con không được nhận, dù một con, số heo cha đã hứa cho.

Bạn có cách nào để giúp người thanh niên làm 6 chuồng heo chỉ với 6 tấm ván gỗ?

CHỖ HÀNG QUA SÔNG

Một người lái đò đang ngồi bờ sông cảm thấy lúng túng vì không biết làm sao chở 3 món hàng: con gà (thích ăn lúa), lúa, con mèo (thích ăn gà) qua sông để nhận món tiền thù lao hấp dẫn. Vì thuyền quá nhỏ nên mỗi lần chỉ chở được một trong 3 món hàng đó:

- Nếu để lại gà và mèo thì mèo ăn mất gà
- Nếu để lại lúa và gà thì gà ăn hết lúa

Nhờ bạn giải quyết bài toán để người lái đò sớm đưa hàng qua sông.